

Výkladové stanovisko ČASF k odměňování vázaných zástupců investičních zprostředkovatelů

I. Působnost evropské úpravy

(1) ČASF nesouhlasí se závěrem ze stanovisek České národní banky („ČNB“) ID: RS2024-22 a ID: RS2024-24 („Stanoviska“), podle něhož požadavek z ust. § 32 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, v účinném znění („ZPKT“), na investičního zprostředkovatele, aby plnil některé povinnosti obdobně jako obchodník s cennými papíry, předpokládá také plnění příslušných ZPKT prováděcích ustanovení nařízení (EU) 2017/565 („Nařízení“). Nařízení je vůči obchodníkům s cennými papíry přímo účinné podle evropského práva, přičemž se tedy nejedná o „prováděcí předpisy“ českého ZPKT, ale o prováděcí předpis evropské směrnice č. 2014/65/EU, v účinném znění (MiFID2), z jejíž působnosti jsou investiční zprostředkovatelé vyloučeni. Chtěl-li by zákonodárce ustanovení Nařízení vztáhnout na investiční zprostředkovatele, musel by na jeho použití výslovně v ZPKT odkázat. Zákonodárce také tak učinil např. v § 12a odst. 6 ZPKT, který však odkazuje jen na některá ustanovení Nařízení (a především neobsahuje odkaz na čl. 27 Nařízení).

(2) ČASF bere na vědomí závěry Stanovisek k problematice odměňování, které lze nepochybně přiměřeně aplikovat ve vztahu k odměňování zaměstnanců investičních zprostředkovatelů. Upozorňuje však, že i dle samotného stanoviska ČNB k odměňování „... platí, že výše popsaná pravidla jsou zavedena v první řadě pro zaměstnance a u vázaných zástupců jako podnikatelů poskytuje bod 41 preambule nařízení (EU) 2017/565, a poznámka pod čarou k bodu 22 výše zmíněných obecných pokynů ESMA, možnost vzít v úvahu jejich zvláštní postavení“. Závěry Stanovisek týkající se struktury odměňování tak nelze bez dalšího aplikovat na vázané zástupce investičních zprostředkovatelů.

II. Pravidla odměňování investičních zprostředkovatelů

(3) ČASF konstatuje, že investiční zprostředkovatelé nemají povinnost odměňovat své vázané zástupce formou pevné odměny. Musí však stanovit takové podmínky odměňování, které budou pečlivě nastaveny tak, aby nevedly k nepříznivým důsledkům pro klienty; především, aby bylo zajištěno, že odměna neohrožuje povinnost vázaného zástupce jednat s odbornou péčí a v nejlepším zájmu klienta.

(4) K dosažení cíle uvedeného v předchozím odstavci musí systémy odměňování investičních zprostředkovatelů zejména splňovat následující kritéria:

- a) Pravidla odměňování nesmějí motivovat vázané zástupce k preferování produktů na základě výše odměny, namísto toho, aby se zaměřili na potřeby klienta.
- b) Všechny typy odměn, včetně bonusů a provizí, by měly být pečlivě vyhodnocovány a v souladu s právními předpisy evidovány, aby se předešlo situacím, které by mohly vázané zástupce vést k nevhodnému chování.
- c) Investiční zprostředkovatel zváží, zda do pravidel odměňování zavést vhodná kritéria pro ex-post úpravu odměny vázaných zástupců, zejména pro prokázané případy nevhodného chování, jehož následkem bylo poškození zákazníka. Alternativu může představovat smluvní zakotvení (i) povinnosti k náhradě škody a/nebo (ii) dostatečně odrazující smluvní pokuty.
- d) Investiční zprostředkovatel řádně informuje klienty o tom, jak jsou jeho vázaní zástupci odměňováni. Transparentnost napomáhá řízení střetu zájmů včetně porozumění ze strany klientů, jaké střety zájmů mohou hrozit, a posoudit objektivitu případně poskytovaných rad.
- e) Pravidla odměňování jsou zdokumentovaným způsobem definována a jsou vázaným zástupcům přístupná. Vázaní zástupci by měli předem znát parametry uplatňovaného systému odměňování.
- f) Pravidla odměňování jsou pravidelně revidována, zejména v případě legislativních změn, podstatné změny produktové nabídky, distribučního modelu nebo odhalení negativního systémového nedostatku v dodržování výše uvedených pravidel ze strany vnitřního kontrolního orgánu.